

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
Γραφείο Προέδρου Οικονομικής
Επιτροπής
Ταχ. Δ/ση: ΝΕΟ Πατρών-Αθηνών 32
264 41 Πάτρα
Τηλέφωνο: 2613 613517-8
e-mail: koin.oik@pde.gov.gr

Πάτρα 22 Μαΐου 2019
Αρ. Πρωτ: 152448/1624

ΠΡΟΣ: Τμήμα Πολιτικής Προστασίας
Π.Ε. Ηλείας της Π.Δ.Ε

ΘΕΜΑ: «Διαβίβαση της υπ' αριθμ. **1201/2019** Απόφασης της Οικονομικής Επιτροπής της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας».

ΣΧΕΤ.: Την υπ' αριθμ. πρωτ: 151854/1310/20.05.2019 εισήγηση του Γραφείου Αντιπεριφερειάρχη Π.Ε. Ηλείας της Π.Δ.Ε.

Σας διαβιβάζουμε την υπ' αριθμ. **1201/2019** απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας με θέμα «Περί της ασκήσεως του ενδίκου μέσου της αναίρεσης κατά της υπ' αριθ. Α36/2019 Απόφασης του Διοικητικού Εφετείου Πατρών ενώπιον του Συμβουλίου Επικρατείας», για δικές σας ενέργειες.

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ
Η Γραμματέας της Επιτροπής

Ο Πρόεδρος της Οικονομικής Επιτροπής

Αρετή Χαραλαμποπούλου

Παναγιώτης Μπράμος

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΕΚ ΤΟΥ ΑΡΙΘΜ. 18/2019 ΠΡΑΚΤΙΚΟΥ**ΤΑΚΤΙΚΗΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΩΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ**
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Στην Πάτρα, στα Γραφεία της Περιφέρειας (Ν.Ε.Ο. Πατρών Αθηνών 32 & Αμερικής), σήμερα την 21^η Μαΐου, ημέρα Τρίτη και ώρα 14:00μ., συνήλθε σε τακτική συνεδρίαση η Οικονομική Επιτροπή της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, ύστερα από την υπ' αριθμ. πρωτ.: 149763/1602/16.5.2019 νόμιμη πρόσκληση του Προέδρου της, η οποία δόθηκε στα τακτικά και αναπληρωματικά μέλη της Επιτροπής. Στην συνεδρίαση παραβρέθηκαν οι:

1. Μπράμος Παναγιώτης- Πρόεδρος της Οικονομικής Επιτροπής
2. Αυγέρης Σάββας - Αντιπρόεδρος της Οικονομικής Επιτροπής
3. Καρδάρα Ευσταθία - μέλος της Οικονομικής Επιτροπής
4. Πετρόπουλος Κωνσταντίνος - μέλος της Οικονομικής Επιτροπής
5. Καπράλος Σπυρίδων - αναπλ. μέλος της Οικονομικής Επιτροπής
6. Γαβριηλίδης Κων/νος – μέλος της Οικονομικής Επιτροπής

και η γραμματέας της Οικονομικής Επιτροπής, Αρετή Χαραλαμποπούλου, υπάλληλος της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, σύμφωνα με την υπ' αριθμ. πρωτ.: 165540/2074/6.6.2018 απόφαση του Περιφερειάρχη Δυτικής Ελλάδας.

Από την συνεδρίαση απουσίαζαν αν και νομίμως προσκλήθηκαν οι κ.κ. Παρασκευόπουλος Γεράσιμος και Σύρμος Γεώργιος, Περιφερειακοί Σύμβουλοι και μέλη της Οικονομικής Επιτροπής.

Αφού διαπιστώθηκε η νόμιμη απαρτία ο Πρόεδρος κήρυξε την έναρξη της συνεδρίασης.

Αρ. Απόφασης 1201/2019

Ακολούθως ο Πρόεδρος έθεσε προς συζήτηση το **4ο θέμα προ ημερήσιας διάταξης, που το σώμα συμφώνησε ομόφωνα** με τίτλο: «Περί της ασκήσεως του ενδίκου μέσου της αναίρεσης κατά της υπ' αριθ. Α36/2019 Απόφασης του Διοικητικού Εφετείου Πατρών ενώπιον του Συμβουλίου Επικρατείας».

Ο πρόεδρος της Οικονομικής Επιτροπής προκειμένου να ενημερώσει τα μέλη της επιτροπής παρέθεσε την υπ' αριθμ. πρωτ: 151854/1310/20.05.2019 εισήγηση του Γραφείου Αντιπεριφερειάρχη Π.Ε. Ηλείας της Π.Δ.Ε., η οποία αναφέρει αναλυτικά τα κάτωθι:

Λαμβάνοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του άρθρου 186 του Ν.3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης» (ΦΕΚ 87/τ.Α/7-6-2010), όπως αυτός τροποποιήθηκε και ισχύει.
2. Το άρθρο 65 του Ν.4270/2014 (ΦΕΚ 143/Α/2014) «Αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2011/85/ΕΕ) & δημόσιο λογιστικό και άλλες διατάξεις»
3. Τις διατάξεις του π.δ.80/2016 (ΦΕΚ 145Α) «Ανάληψη υποχρεώσεων από τους διατάκτες»
4. την υπ' αρ. 165633/8-8-2017 Απόφαση του Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου «Τροποποίηση του Οργανισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας» (ΦΕΚ 2953/Β'/29-8-2017) με την οποία τροποποιείται η υπ' αρ. 248595/27-12/2016 Απόφαση του Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου «Τροποποίηση του Οργανισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας» (ΦΕΚ 4309/Β'/30-12-2016).
5. Τις διατάξεις του Ν.4412/2016 (ΦΕΚ 147/τ.Β/8-8-2016) «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)», όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.
6. Την υπ' αριθ. 228/15-11-2018 Απόφαση (22η Συνεδρίαση στις 15-11-2018) του Περιφερειακού Συμβουλίου με την οποία «Εγκρίνει τον προϋπολογισμό της Π.Δ.Ε. έτους 2019».
7. Την υπ' αριθμ. 173/2017 (19η Συνεδρίαση 09-11-2017) (ΑΔΑ:69ΒΖ7Λ6-ZEN) απόφαση του Περιφερειακού Συμβουλίου Δυτικής Ελλάδας με την οποία εγκρίθηκε το ετήσιο πρόγραμμα προμηθειών της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας έτους 2018
8. την υπ' αρ. 16428/180/19-1-2017 Εξουσιοδότηση υπογραφής «Με εντολή Περιφερειάρχη» στον Αντιπεριφερειάρχη Οικονομικών και Πρόεδρο της Οικονομικής Επιτροπής της Π.Δ.Ε.» (ΦΕΚ 281/Β/7-2-2017)
9. την υπ αριθμ. πρωτ. οικ. 55961/643/1-3-2017 απόφαση του Περιφερειάρχη Δυτικής Ελλάδας (ΦΕΚ 111/τ. ΥΟΔΔ/9.3.2017)) Περί «Ορισμού Αντιπεριφερειάρχων της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας»
10. την υπ' αριθ. 69641/869/14-3-2017 απόφαση του Περιφερειάρχη Δυτικής Ελλάδας περί «Ορισμός Προέδρου Οικονομικής Επιτροπής της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας» (ΦΕΚ 138/τ. Υ.Ο.Δ.Δ./23-3-2017)
11. την υπ' αρ. 69923/876/14-3-2017 απόφαση του Περιφερειάρχη Δυτικής Ελλάδας περί «Μεταβίβαση αρμοδιοτήτων στους Αντιπεριφερειάρχες που ορίστηκαν από τον Περιφερειάρχη Δυτικής Ελλάδας και σε περιφερειακούς συμβούλους Δυτικής Ελλάδας» (ΦΕΚ 1018/Β/24-3-2017).
12. την υπ' αριθμ. 124608/1625/9-5-2017 απόφαση του Περιφερειάρχη Δυτικής Ελλάδας περί «Τροποποίησης της 6302/60/9-1-2017(ΦΕΚ 211/Β/30-1-2017) απόφασης Περιφερειάρχη Δυτικής Ελλάδας «Μεταβίβαση αρμοδιοτήτων στους άμεσα εκλεγμένους Αντιπεριφερειάρχες της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας»(ΦΕΚ 1864/Β/26-5-2017
13. Την υπ' αριθμ. πρωτ. υπ. αριθ. πρωτ. 387364/6704/7-12-2018 έγγραφο της Δ/σης Διοικητικού Οικονομικού της Π.Ε. Ηλείας με συνημμένη την υπ' αριθμ. Α549/2018 Απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Πατρών.
17. Η σχετική απόφαση ανάληψης υποχρεώσεων βάσει του π.δ/τος 113/10 (ΦΕΚ 194 Α/22-11-2010 – Διόρθ. Σφάλμ. Στο ΦΕΚ 209 Α/10-12-2010) : « Ανάληψη υποχρεώσεων από τους Διατάκτες ».

Σας γνωρίζουμε τα εξής:

1. Με το παραπάνω σχετικό (α), μας διαβιβάστηκε η από 08-05-2019 Γνωμοδότηση του πληρεξούσιου Δικηγόρου Ιωάννη Ιωάννου και αφορά την γνωμοδότηση περί της ασκήσεως του ενδίκου μέσου της αναίρεσης κατά της υπ' αριθ. Α36/2019 Απόφασης του Διοικητικού Εφετείου Πατρών.
- 2) Υπάρχει καταλυτική ημερομηνία για κατάθεση αίτησης αναίρεσης κατά της ανωτέρω απόφασης ενώπιον του Συμβουλίου Επικρατείας, έως 28/01/2019.

3) Η Π.Δ.Ε./Π.Ε. Ηλείας δεν διαθέτει Νομική Υπηρεσία, ενώ σύμφωνα με τα παραπάνω συντρέχει αναγκαιότητα προάσπισης των συμφερόντων της (ως καθολικού διάδοχου της τέως Ν.Α. Ηλείας) στις ανωτέρω σχετικές δικαστικές υποθέσεις.

4) Στην από 08-05-2019 Γνωμοδότηση του πληρεξούσιου Δικηγόρου Ιωάννη Ιωάννου, πέραν των άλλων περιγράφεται σαφέστατα ότι:

Δ. Το Δευτεροβάθμιο Δικαστήριο με την ως άνω Α36/2019 απόφαση του ΕΚΡΙΝΕ ότι πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμες τόσο οι ΕΦΕΣΕΙΣ που είχαν ασκηθεί από την Π.Δ.λλάδος ως οιονεί καθολικού διαδόχου της καταργηθείσας Ν.Α Ηλείας, το Ελληνικό Δημόσιο και τον Δήμο Ζαχάρω (εκκαλούντες- αντεφεσίβλητοι), όσο και η Αντέφεση των εφεσίβλητων - αντεκκαλούντων, αφού έλαβε ειδικότερα υπόψη: «...λαμβάνοντας υπόψη 1) τις τραγικές συνθήκες υπό τις οποίες επήλθε ο θάνατος του Θεόδωρου Χατζηγεωργίου, 2) Την ηλικία του (59 ετών), 3) Την έλλειψη συντρέχοντος πταίσματος του, 4) το βαθμό συγγενείας του με τους εφεσίβλητους – εκκαλούντες, 5) την ηλικία των τελευταίων κατά τον χρόνο του θανάτου του προσφιλούς τους προσώπου, όπως προκύπτει αυτή από το 30423/05-09-2007 πιστοποιητικό πλησιεστέρων συγγενών του δήμου Αιγιάλεω (όπως οι ηλικίες των εναγόντων περιγράφονται αναλυτικά στην ως άνω απόφαση) και 6) τη βαθύτατη θλίψη και τον πόνο που αναμφιβόλως δοκίμασαν οι εφεσίβλητοι – εκκαλούντες εξαιτίας του θανάτου του ανωτέρω, κρίνει, ότι πρέπει να αναγνωρισθεί η υποχρέωση των εκκαλούντων – εφεσίβλητων να καταβάλουν, εις ολόκληρον έκαστος και νομιμοτόκως από την επίδοση της ένδικης αγωγής, σε καθένα από τους εφεσίβλητους – αντεκκαλούντες το ποσό των: 80.000,00 ευρώ στην πρώτη(σύζυγο – χήρα), σε καθένα από τους δεύτερη και τρίτο(τέκνα) το ποσό των: 100.000,00 ευρώ, στον τέταρτο(γαμπρό) το ποσό των: 1.500,00 ευρώ, σε καθένα από τους Πέμπτη, και έκτο(εγγόνια) το ποσό των: 30.000,00 ευρώ, και σε καθένα από τους έβδομο έως τον δέκατο(αδέρφια) το ποσό των: 30.000,00 ευρώ, ως χρηματική ικανοποίηση για την ψυχική οδύνη που υπέστησαν. Τα ως άνω χρηματικά ποσά για τον καθορισμό των οποίων δεν λαμβάνεται υπόψη, ως μειωτικός παράγων του ύψους τους, η αλυσιτελώς προβαλλόμενη από μεν το Ελληνικό Δημόσιο» δριμύτατη δημοσιονομική κρίση», από δε το Δήμο Ζαχάρω « ελαττωμένη περιουσιακή κατάσταση», είναι προσήκοντα και εύλογα, με βάση την κοινή πείρα και της λογικής, καθόσον ούτε υπερβολικώς χαμηλά είναι ώστε να υποβαθμίζεται η απαξία της παράνομης συμπεριφοράς των οργάνων των εκκαλούντων – αντεφεσίβλητων, ούτε υπερβολικώς υψηλά, ώστε να οδηγούν στον υπέρμετρο και αδικαιολόγητο πλουτισμό των εφεσίβλητων – αντεκκαλούντων...». Επειδή κατ ακολουθία των ανωτέρω, πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμες τόσο οι κρινόμενες εφέσεις, όσο και η αντέφεση.

Ε. Επειδή στο άρθρο 105 ΕισΝΑΚ ορίζεται ότι «Για παράνομες πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων του δημοσίου κατά την άσκηση της δημόσιας εξουσίας που τους έχει ανατεθεί, το δημόσιο ενέχεται σε αποζημίωση, εκτός αν η πράξη ή η παράλειψη έγινε κατά παράβαση διάταξης που υπάρχει για χάρη του γενικού συμφέροντος [...]». Κατά την έννοια της διάταξης αυτής, ευθύνη του Δημοσίου προς αποζημίωση γεννάται όχι μόνον από την έκδοση μη νόμιμης εκτελεστής διοικητικής πράξης ή από τη μη νόμιμη παράλειψη έκδοσης τέτοιας πράξης, αλλά και από μη νόμιμες υλικές ενέργειες των οργάνων του Δημοσίου ή από παραλείψεις οφειλόμενων νόμιμων υλικών ενεργειών αυτών, εφόσον οι υλικές αυτές ενέργειες ή παραλείψεις συνάπτονται με την οργάνωση και λειτουργία των δημοσίων υπηρεσιών. Εξάλλου, υπάρχει ευθύνη του Δημοσίου, τηρούμενων και των λοιπών προϋποθέσεων του νόμου, όχι μόνον όταν με πράξη ή παράλειψη οργάνου του παραβιάζεται συγκεκριμένη διάταξη νόμου, αλλά και όταν παραλείπονται τα ιδιαίτερα καθήκοντα και υποχρεώσεις που προσιδιάζουν στη συγκεκριμένη υπηρεσία και προσδιορίζονται από την κείμενη εν γένει νομοθεσία, τα διδάγματα της κοινής πείρας και τις αρχές της καλής πίστης (βλ. Σ.τ.Ε. 2796/2006 7μελούς. 2741/2007, 1019/2008). Ο κατά τα ανωτέρω παράνομος χαρακτήρας της ζημιογόνου πράξης, παράλειψης ή υλικής ενέργειας αρκεί για να στοιχειοθετηθεί η ευθύνη του Δημοσίου, χωρίς να απαιτείται και η διαπίστωση πταίσματος του οργάνου του (βλ. Σ.τ.Ε. 1413/2006 7μελούς). Απαραίτητη, πάντως, προϋπόθεση για την επιδίκαση αποζημίωσης είναι, μεταξύ άλλων, η ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ της παράνομης πράξης ή παράλειψης ή υλικής ενέργειας ή παράλειψης υλικής ενέργειας του δημοσίου οργάνου και της ζημίας που επήλθε. Αιτιώδης δε σύνδεσμος υπάρχει όταν, κατά τα διδάγματα της κοινής πείρας, η πράξη ή η παράλειψη είναι επαρκώς ικανή (πρόσφορη) και μπορεί αντικειμενικά κατά τη συνήθη και κανονική πορεία των πραγμάτων και χωρίς τη μεσολάβηση άλλου περιστατικού να επιφέρει τη ζημία και την επέφερε στη συγκεκριμένη περίπτωση (βλ. Σ.τ.Ε. 1024/2005, 334/2008 7μελούς, 322/2009 7μελούς, 473/2011, πρβ. Α.Π. 425/2006). Δεν αποκλείεται καταρχήν η ύπαρξη του αιτιώδους συνδέσμου από το γεγονός ότι στο αποτέλεσμα συνετέλεσε και συνυπαιτιότητα του βλαβέντος, εφόσον δεν διακόπτεται ο αιτιώδης σύνδεσμος (βλ. Σ.τ.Ε. 473/2011, πρβ. Α.Π. 1653/2001, 53/2006).

Εξάλλου, κατά το άρθρο 932 του Αστικού Κώδικα, το οποίο εφαρμόζεται και στη διοικητική δίκη, σε περίπτωση αδικπραξίας κατ' άρθρο 105 ΕισΝΑΚ, ανεξάρτητα από την αποζημίωση για την περιουσιακή ζημία, το δικαστήριο μπορεί να επιδικάσει εύλογη κατά την κρίση του χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης [ΣτΕ 1246/2010, 3784/2009, 2521/2008, 2736/2007 κ.α.] ή, σε περίπτωση θανατώσεως προσώπου, λόγω ψυχικής οδύνης, δηλαδή χρηματική ικανοποίηση ανάλογη με τις περιστάσεις της συγκεκριμένης περιπτώσεως.

Η νομοθετική αυτή διάταξη είναι σύμφωνη κατά το περιεχόμενό της με την αρχή της αναλογικότητας, εξειδικεύοντάς την σε ότι αφορά το ζήτημα του ύψους της χρηματικής ικανοποίησης αναλόγως των περιστάσεων της συγκεκριμένης υποθέσεως (ΑΕΔ 25/2010).

Ειδικότερα, με τη διάταξη αυτή παρέχεται στο δικαστήριο της ουσίας η εξουσία, αφού εκτιμήσει τα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως και με βάση τους κανόνες της κοινής πείρας και λογικής, να επιδικάσει χρηματική ικανοποίηση και να καθορίσει το εύλογο ποσό αυτής, αν κρίνει ότι επήλθε ηθική βλάβη ή ψυχική οδύνη. (ΣτΕ 410/2016, 3539/2015, 2507/2014, 4100/2012, 4133/2011 7μ. κ.α.). Η χρηματική ικανοποίηση λόγω ψυχικής οδύνης αποσκοπεί στην ηθική παρηγοριά και την ψυχική ανακούφιση των μελών της οικογένειας του θανόντος, όσο αυτό είναι δυνατό, από τον πόνο που δοκιμάζουν κατά το χρόνο του θανάτου του (ΣτΕ 3329/2014, 1405/2013, 3218/2009, 2100/2006). Με τη διάταξη του τρίτου εδαφίου του άρθρου 932 του Α.Κ. δεν ορίζεται ευθέως ο κύκλος των προσώπων που μπορούν να ζητήσουν χρηματική ικανοποίηση λόγω ψυχικής οδύνης, προφανώς διότι ο νομοθέτης δεν θέλησε να διαγράψει δεσμευτικώς τα όρια ενός θεσμού, ο οποίος από τη φύση του υφίσταται αναγκαίως τις επιδράσεις από τις κοινωνικές διαφοροποιήσεις στη διαδρομή του χρόνου. Κατά τη σαφή, όμως, έννοια της διατάξεως αυτής, που απορρέει από το σκοπό της θεσπίσεώς της, στην οικογένεια του θύματος περιλαμβάνονται οι εγγύτεροι και στενώς συνδεόμενοι με τον θανατωθέντα συγγενείς, που δοκιμάστηκαν ψυχικώς από την απώλειά του και στην ανακούφιση του πόνου των οποίων στοχεύει η εν λόγω διάταξη (ΣτΕ 3552/2014, 1405/2013, 2986/2009), αδιαφόρως του αν συγκατοικούσαν ή διέμεναν χωριστά, υπό την αυτονόητη, πάντως, προϋπόθεση της υπάρξεως, κατά την εκτίμηση του δικαστηρίου της ουσίας, αισθημάτων αγάπης και στοργής μεταξύ του μέλους της οικογένειας και του θανόντος, όταν αυτός ήταν στη ζωή (ΣτΕ 3329/2014, 1405/2013, 2100/2006). Για τον υπολογισμό δε του ύψους της χρηματικής ικανοποίησης το δικαστήριο λαμβάνει υπόψη ιδίως τις συνθήκες υπό τις οποίες επήλθε ο θάνατος και το βαθμό της ψυχικής συγκινήσεως που αυτός προκάλεσε στο συγκεκριμένο μέλος της οικογένειας του θανόντος, αναλόγως της ηλικίας του, της προσωπικότητάς του, της καταστάσεως της υγείας του, κτλ. (ΣτΕ 3329/2014, 1405/2013, 2100/2006). Η λήψη υπόψη από το δικαστήριο της ουσίας, για τον προσδιορισμό του ύψους της χρηματικής ικανοποίησης, πραγματικών περιστατικών που δεν ήταν επιτρεπτό να συνεκτιμηθούν για το σχηματισμό της κρίσεως αυτής ή η παράλειψή του να συνεκτιμήσει πραγματικά περιστατικά που είχαν τεθεί υπόψη του, τα οποία επιδρούν στον προσδιορισμό του ύψους της χρηματικής ικανοποίησης, ελέγχεται κατ' αναίρεση [ΣτΕ 523, 1183/2014, 1405, 1398/2013, 4133/2011 {7μ.} κ.α.]. Αντιθέτως, η κρίση του δικαστηρίου της ουσίας ότι, στη συγκεκριμένη περίπτωση, επήλθε ηθική βλάβη ή ψυχική οδύνη, καθώς και ο προσδιορισμός από αυτό του ύψους της χρηματικής ικανοποίησης δεν υπόκειται σε ανααιρετικό έλεγχο, δοθέντος ότι σχηματίζεται από την εκτίμηση πραγματικών περιστατικών και χωρίς υπαγωγή του πορίσματος σε νομική έννοια, ώστε να μπορεί να νοηθεί εσφαλμένη εφαρμογή του νόμου. Κατ' εξαίρεση, ο προσδιορισμός του ύψους της χρηματικής ικανοποίησης που καθορίζεται από το δικαστήριο της ουσίας υπόκειται σε ανααιρετικό έλεγχο για παράβαση της διατάξεως του άρθρου 932 του Α.Κ., μόνο αν κριθεί ότι το δικαστήριο υπερέβη τα ακραία όρια της διαγραφόμενης από την εν λόγω διάταξη εξουσίας του. [ΣτΕ 3329/2014, 4133/2011 7μ., 424/2012, 1219/2012, 4100/2012).

Περαιτέρω από την όλη δομή του Συντάγματος και ιδίως από τα άρθρα 2 παρ. 1 και 25 αυτού συνάγεται ως γενική αρχή και δη αυξημένης τυπικής ισχύος, ότι η έννομη συνέπεια, η οποία είτε προβλέπεται από τον κοινό νομοθέτη *in abstracto*, είτε απαγγέλλεται σε συγκεκριμένη περίπτωση από δικαστικό ή διοικητικό όργανο, πρέπει να τελεί σε σχέση ανεκτής αναλογίας προς το πραγματικό του οικείου κανόνα δικαίου, ήτοι να μην υπερβαίνει τα ακραία ανεκτά όρια, κατά την κοινή περί δικαίου συνείδηση σε ορισμένο τόπο και χρόνο, όπως αποτυπώνεται με τη συνήθη πρακτική των δικαστηρίων. Η προβλεπόμενη από το άρθρο 932 Α.Κ. χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης αποφασίζεται ανααιρετικώς κατ' αρχήν ανελέγκτως από το ουσιαστικό δικαστήριο, με βάση τους ισχυρισμούς και τα αποδεικτικά στοιχεία τα οποία θέτουν στην διάθεσή του οι διάδικοι. Πλην όμως, επιβάλλεται σε κάθε περίπτωση, να τηρείται κατά τον καθορισμό του επιδικαζομένου ποσού η αρχή της αναλογικότητας υπό την εκτεθείσα έννοια, ήτοι να μην υπερβαίνει η σχετική κρίση τα ακραία όρια της διακριτικής ευχέρειας, πράγμα το οποίο, αν συμβαίνει, ελέγχεται ως παραβίαση της ανωτέρω γενικής νομικής αρχής (Ολ. ΑΠ 9/2015, ΑΠ 1043/2014).

Ως προς το στοιχείο του «ευλόγου» της χρηματικής ικανοποίησης η κρατήσασα στην πλήρη Ολομέλεια του Αρείου Πάγου γνώμη έχει ως εξής: «Κατά την έννοια του άρθρου 932 του ΑΚ, το δικαστήριο της ουσίας, αφού δεχθεί ότι συνεπεία της αδικοπραξίας προκλήθηκε σε κάποιο πρόσωπο ηθική βλάβη ή ψυχική οδύνη καθορίζει στη συνέχεια το ύψος της οφειλόμενης γι' αυτήν χρηματικής ικανοποίησης, με βάση τους κανόνες της κοινής πείρας και της λογικής, λαμβάνοντας ιδίως υπόψη ως κριτήρια; το είδος της προσβολής, την έκταση της βλάβης, τις συνθήκες τέλεσης της αδικοπραξίας, τη βαρύτητα του πταίσματος του υποχρέου, το τυχόν συντρέχον πταίσμα του δικαιούχου και την οικονομική και κοινωνική κατάσταση των διαδίκων μερών». (Βλ. Ολ. ΑΠ 9/2015).

Κριτήρια για τον καθορισμό της ύψους της εύλογης χρηματικής ικανοποίησης αποτελούν οι περιστάσεις της υποθέσεως, η ηλικία και η προσωπική κατάσταση του θύματος, ο ψυχικός σύνδεσμος με τους αιτούμενους χρηματική ικανοποίηση, ο βαθμός πταίσματος του οργάνου του Δημοσίου, η συνυπαιτιότητα του παθόντος, η μετέπειτα στάση του ζημιώσαντος, η οικονομική θέση των μερών - ειδικά, όμως, όταν υπόχρεο σε αποζημίωση

είναι το Δημόσιο ή ν.π.δ.δ. δεν αποτελεί κριτήριο η οικονομική τους θέση, ούτε συναρτάται, καταρχήν, το ύψος της χρηματικής ικανοποίησης προς την εκάστοτε δημοσιονομική κατάσταση του Δημοσίου [ΣτΕ 1717/2016 σκέψη 5, 3329/2014 σκέψη 4, 1405/2013, 3839/2012 {7μ.}, 4988/2012, 1243/2010, 2579/2006].

Τέλος, ασφαλές κριτήριο για την επιμέτρηση του εύλογου ποσού χρηματικής ικανοποίησης είναι ο σκοπός που αυτή επιτελεί, ο οποίος είναι η ψυχική ανακούφιση και ηθική παρηγορία του ζημιωθέντος και όχι η αποκατάσταση της περιουσιακής του ζημίας και πολύ περισσότερο ο πλουτισμός του [ΟΛΑΠ 6/2009, 43/2005 ΣτΕ 2559/2007, ΔΕΑ 1690/2011 κ.α.]. Για το λόγο αυτό, άλλωστε, επιδικάζεται εύλογο ποσό απszημιώσεως, κατ' ορθή εφαρμογή της διατάξεως του άρθρου 932 ΑΚ, που δεν θα πρέπει, δια της επιδικάσεως ενός ποσού ως χρηματικής ικανοποίησης, να οδηγεί ούτε στον πλουτισμό του δικαιούχου της ικανοποίησης ούτε στην οικονομική καταρράκωση του υποχρέου, κατά τον προσδιορισμό δε του ποσού της τα δικαστήρια της ουσίας δεν πρέπει ούτε να υποβαθμίζουν την απαξία της παράνομης πράξεως, παραλείψεως, υλικής ενέργειας ή παραλείψεως οφειλόμενης νόμιμης υλικής ενέργειας με την επιδίκαση ιδιαίτερος χαμηλού ποσού, ούτε να καταλήγουν, με ακραίες εκτιμήσεις, στον υπέρμετρο πλουτισμό του ενός μέρους (ΣτΕ 1906/2015, 2202/2014).

Συντρέχει περίπτωση υπερβάσεως των ακραίων ορίων της διαγραφόμενης από την ως άνω διάταξη του άρθρου 932 ΑΚ εξουσίας του δικαστηρίου της ουσίας κατά τον προσδιορισμό στην συγκεκριμένη περίπτωση του ύψους του ποσού της χρηματικής ικανοποίησης - είτε για ηθική βλάβη, η οποία επήλθε σε συγκεκριμένο πρόσωπο συνεπεία της διαταραχής του εσωτερικού του κόσμου είτε για ψυχική οδύνη, για τον πόνο που προκλήθηκε σ' αυτό από την θανάτωση ορισμένου προσώπου - ιδίως, όταν το ύψος του ποσού που επιδικάζεται εκάστοτε από το δικαστήριο της ουσίας υπέρ ορισμένου προσώπου, ως εύλογο, για την ικανοποίηση της επισυμβάσης σ' αυτό ηθικής βλάβης ή της προκληθείσης σ' αυτό ψυχικής οδύνης, παρίσταται, υπό τα πραγματικά περιστατικά της συγκεκριμένης πάντοτε υποθέσεως, εμφανώς δυσανάλογο είτε ως ιδιαίτερος χαμηλό είτε ως ιδιαίτερος υψηλό εν σχέσει με την έκταση της διαπιστωθείσας, στην συγκεκριμένη περίπτωση, από το δικαστήριο της ουσίας, ηθικής βλάβης ή την ένταση της προκληθείσας ψυχικής οδύνης (ΣτΕ 2202/2014).

Περαιτέρω σύμφωνα με το άρθρο 926 του Αστικού Κώδικα: «Αν από κοινή πράξη περισσότερων προήλθε ζημία ή αν για την ίδια ζημία ευθύνονται παράλληλα περισσότεροι, ενέχονται όλοι εις ολόκληρον. Το ίδιο ισχύει και αν έχουν ενεργήσει περισσότεροι συγχρόνως ή διαδοχικά και δεν μπορεί να εξακριβωθεί τίνος η πράξη επέφερε τη ζημία».

Εξάλλου, το άρθρο 5 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας ορίζει στην παράγραφο 2 ότι τα τακτικά διοικητικά δικαστήρια δεσμεύονται, εκτός των άλλων, και από τις αμετάκλητες καταδικαστικές αποφάσεις των ποινικών δικαστηρίων ως προς την ενοχή του δράστη (άρα και ως προς την υπαιτιότητα αυτού - ΣτΕ 1841/1991 - η οποία πάντως, όπως προελέχθη, δεν ενδιαφέρει προκειμένης της συναγωγής δικανικής κρίσεως ως προς τη συνδρομή των προϋποθέσεων της αστικής ευθύνης του Δημοσίου και των ν.π.δ.δ. κατά τα άρθρα 105 και 106 του ΕισΝΑΚ). Εφόσον δε η ενοχή αποτελεί κρίση του αρμόδιου ποινικού δικαστηρίου περί τελέσεως συγκεκριμένης αξιόποινης πράξεως, έπεται ότι και τα εκτιμηθέντα πραγματικά περιστατικά, τα οποία συγκροτούν την αντικειμενική υπόσταση του τιμωρηθέντος εγκλήματος, περιλαμβάνονται στην έννοια της γεννώμενης δεσμεύσεως. Τέλος, το δεδικασμένο που αποτελούν για τη διοικητική δίκη οι αμετάκλητες καταδικαστικές αποφάσεις των ποινικών δικαστηρίων, ως αφορών σε θέμα δημόσιας τάξεως, λαμβάνεται υπόψη από το δικαστήριο και αυτεπαγγέλτως, εφόσον τούτο προκύπτει από τα στοιχεία της δικογραφίας, ενώ μπορεί να προταθεί από τους διαδίκους σε κάθε στάση της δίκης και ενώπιον του εφετείου το πρώτον, με την προσκόμιση της σχετικής αμετάκλητης αποφάσεως (πρβλ. ΣτΕ 2403/2015, 486/2014).

ΣΤ. Στην προκειμένη περίπτωση, σύμφωνα με όσα λεπτομερώς παρατέθηκαν ανωτέρω στο ιστορικό της παρούσας, το δικάσαν Διοικητικό εφετείο αφού έλαβε υπ' όψιν του τα πραγματικά περιστατικά της υπό κρίση υπόθεσης, όπως αυτά προέκυπταν από τα έγγραφα της δικογραφίας, μεταξύ των οποίων και τη δεσμευτική γι αυτό αμετάκλητη απόφαση του ποινικού δικαστηρίου, αναφορικά με τα πραγματικά περιστατικά που κρίθηκε από αυτό ότι έλαβαν χώρα και τα οποία στοιχειοθετούν συγκροτούν την αντικειμενική υπόσταση του εγκλήματος της ανθρωποκτονίας εξ' αμελείας με συνδυαστικές παραλείψεις των οργάνων της τέως Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ηλείας και νυν Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος, του Δήμου Ζαχάριως και του Ελληνικού Δημοσίου, ορθώς υπήγαγε αυτά στις εφαρμοστές διατάξεις των άρθρων 105 ΕισΝΑΚ, 926 και 932 ΑΚ και καθόρισε τα ποσά της χρηματικής ικανοποίησης των εφεσίβλητων-αντεκκαλούντων όπως και το πρωτόδικο Δικαστήριο.

Εξάλλου η επί της ουσίας κρίση του για το εάν εν προκειμένω επήλθε ψυχική οδύνη στους οικείους του θανόντος, Θεόδωρου Χατζηγεωργίου, καθώς και ο προσδιορισμός της εύλογης χρηματικής ικανοποίησης που αυτοί δικαιούνται(όπως και το πρωτόδικο δικαστήριο ορθώς καθόρισε τα ποσά της χρηματικής ικανοποίησης ως ορίζεται στην υπ. αριθμ. 78/2016 απόφαση) , δεδομένου ότι σχηματίζεται από την εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών και χωρίς υπαγωγή του πορίσματος σε νομική έννοια, δεν υπόκειται σε αναιρετικό έλεγχο(ΣτΕ 4133/2011 ΝΟΜΟΣ, ΣτΕ 2739/2007 ΝΟΜΟΣ, ΣτΕ 1915/2007 ΝΟΜΟΣ, ΣτΕ 1042/2007 ΝΟΜΟΣ, ΑΠ 14/2011 ΝΟΜΟΣ, ΑΠ 634/2007 ΝΟΜΟΣ).

Συνεπώς το Δικάσαν Δικαστήριο ουδόλως υπερέβη, κατά τον προσδιορισμό του ποσού της χρηματικής ικανοποίησης, τα άκρα όρια της διαγραφόμενης από τη διάταξη του άρθρου 932 του Α.Κ. εξουσίας του,

καθόσον δεν προκύπτει, ούτε ότι έλαβε υπόψη πραγματικά περιστατικά που δεν ήταν επιτρεπτό να συνεκτιμηθούν για το σχηματισμό της κρίσης του, ούτε ότι παρέλειψε να συνεκτιμήσει πραγματικά περιστατικά που είχαν τεθεί υπ' όψιν του. Σε κάθε δε περίπτωση η αιτιολογία της ως άνω απόφασης συναρτάται με το πραγματικό της ένδικης υπόθεσης και όχι με ερμηνεία διάταξης νόμου ή γενικής αρχής.

Ζ. ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΠΙΣΗΜΑΝΘΟΥΝ ΚΑΙ ΤΑ ΕΞΗΣ:

1) Αν η Π.Δ.Ελλάδος ασκήσει Αναίρεση και δεν ευδοκιμήσει τότε επειδή θα έχει περάσει ένα μεγάλο χρονικό διάστημα, η οικονομική επιβάρυνση της θα είναι σημαντικά μεγαλύτερη αφού θα πληρώσει ένα υπέρογκο ποσό για τόκους υπερημερίας από την ημέρα που έχει ορίσει το Δικαστήριο (από την επίδοση της αγωγής).

2) Επίσης η Π.Δ. Ελλάδα με την άσκηση του ενδίκου μέσου της Αίτησης Αναίρεσεως Ενώπιον του Αρείου Πάγου, θα επιβαρυνθεί με την καταβολή ενός υπέρογκου ποσού που θα αφορά στην ελάχιστη αμοιβή του Πληρεξουσίου Δικηγόρου για τις νομικές ενέργειες που θα κάνει, ήτοι: Άσκηση Αναίρεσης, παράσταση κατά την συζήτηση της αναίρεσης και κατάθεση υπομνήματος.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ:

Επειδή η υπ. αριθμ. Α36/2019 απόφαση του Τριμελούς Διοικητικού Εφετείου δεν υπόκειται παραδεκτώς σε αίτηση Αναίρεσης κατά την παρ. 3 του άρθρ. 53 του π.δ 18/89 (όπως ισχύει από 22-12-2016 μετά την αντικατάστασή της με το άρθρο 15 παρ. 2 του Ν.4446/2016), καθόσον δεν υφίσταται αντίθεση αυτής με την νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας ή άλλου ανωτάτου Δικαστηρίου ή ανέκκλητη απόφαση Διοικητικού Δικαστηρίου. Επιπλέον δεν συντρέχει περίπτωση εφαρμογής του άρθρου 2 του Ν. 3900/2010, διότι δεν πρόκειται περί αποφάσεως Διοικητικού Δικαστηρίου που κρίνει διάταξη τυπικού νόμου αντισυνταγματική ή αντίθετη σε άλλη υπερνομοθετική διαταξη.

Επειδή τυχόν άσκηση Αναίρεσεως δεν πιθανολογείται ότι θα ευδοκιμήσει, αντιθέτως θα οδηγήσει σε περαιτέρω επιβάρυνση της Π.Δ. Ελλάδος με τόκους και δικαστικά έξοδα, αλλά και σε άσκοπη επιβάρυνση των Διοικητικών Δικαστηρίων με τη συζήτηση υπόθεσης, της οποίας η έκβαση προδήλως θα αποβεί εις βάρος της Π.Δ. Ελλάδος.

ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ – ΓΝΩΜΟΔΟΤΩ

Ότι η Π.Δ.Ελλάδος (Π.Ε. Ηλείας) δεν πρέπει να ασκήσει το ένδικο μέσο της Αναίρεσης Ενώπιον του Συμβουλίου Επικρατείας (ΣτΕ) κατά της υπ. αριθμ. Α36/2019 τελεσίδικης απόφασης του Τριμελούς Διοικητικού Εφετείου Πατρών(Α' Τριμελής).

Μετά τα ανωτέρω προτείνεται η μη άσκηση του ενδίκου μέσου της αναίρεσης κατά της υπ' αριθ. Α36/2019 Απόφασης του Διοικητικού Εφετείου Πατρών ενώπιον του Συμβουλίου Επικρατείας).

Η Οικονομική Επιτροπή αφού άκουσε τον Πρόεδρο και τους λοιπούς ομιλητές που ανέπτυξαν τις απόψεις τους επί των ανωτέρω, κατόπιν διαλογικής συζήτησης και λαμβάνοντας υπόψη:

- Τις διατάξεις των άρθρων 156, 175, 176, 177, 184 & 225 του ν. 3852/2010 (ΦΕΚ.87Α'/7.6.2010) «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης» περί Σύστασης και Συγκρότησης Περιφερειών, όπως τροποποιήθηκαν με το άρθρο 5 του ν.4071/2012 «Ρυθμίσεις για την τοπική ανάπτυξη, την αυτοδιοίκηση και την αποκεντρωμένη διοίκηση, Ενσωμάτωση οδηγίας 2009/50/ΕΚ».
- Τις υπ' αριθμ. 88897/18-05-2018 (ΦΕΚ 2070/Β'/07-06-2018) και 165633/8-8-2017 (ΦΕΚ 2953/Β'/29-8-2017) αποφάσεις του Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου περί τροποποίησης – συμπλήρωσης του Οργανισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, με τις οποίες τροποποιείται – συμπληρώνεται η υπ' αρ. 248595/27-12/2016 Απόφαση του Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου «Τροποποίηση του Οργανισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας» (ΦΕΚ 4309/Β'/30-12-2016).
- Το άρθρο 26 του ν. 4024/2011 9 ΦΕΚ 226/Α'/27-10-2011 «Συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις, ενιαίο μισθολόγιο – βαθμολόγιο, εργασιακή εφεδρεία και άλλες διατάξεις, εφαρμογής του μεσοπρόθεσμου πλαισίου δημοσιονομικής στρατηγικής 2012-2015».
- Την υπ' αριθμ. ΔΙΣΚΠΟ/Φ.18/οικ. 21526/4-11-2011 εγκύκλιο του Υπουργείου Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.

- Την αριθμ. 82/2011 απόφαση του Περιφερειακού Συμβουλίου της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας σχετικά με την έγκριση του κανονισμού λειτουργίας της Οικονομικής Επιτροπής της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.
- Την υπ' αριθμ. 16428/180/19-1-2017 Εξουσιοδότηση υπογραφής «Με εντολή Περιφερειάρχη» στον Αντιπεριφερειάρχη Οικονομικών και Πρόεδρο της Οικονομικής Επιτροπής της Π.Δ.Ε.» (ΦΕΚ 281/Β/7-2-2017).
- Την υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 55961/643/1-3-2017 απόφαση του Περιφερειάρχη Δυτικής Ελλάδας (ΦΕΚ 111/τ. ΥΟΔΔ/9.3.2017) Περί «Ορισμού Αντιπεριφερειάρχων της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας».
- Την υπ' αριθμ. 69641/869/14-3-2017 απόφαση του Περιφερειάρχη Δυτικής Ελλάδας περί «Ορισμός Προέδρου Οικονομικής Επιτροπής της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας» (ΦΕΚ 138/τ. Υ.Ο.Δ.Δ./23-3-2017).
- Την υπ' αριθμ. 42/2017 απόφαση του Περιφερειακού Συμβουλίου αναφορικά με την εκλογή τακτικών αναπληρωματικών μελών της Οικονομικής Επιτροπής της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.
- Την υπ' αριθμ. 219/2017 απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας σχετικά με την εκλογή Αντιπροέδρου της Οικονομικής Επιτροπής.
- Την υπ' αριθμ. 69923/876/14-3-2017 απόφαση του Περιφερειάρχη Δυτικής Ελλάδας περί «Μεταβίβαση αρμοδιοτήτων στους Αντιπεριφερειάρχες που ορίστηκαν από τον Περιφερειάρχη Δυτικής Ελλάδας και σε περιφερειακούς συμβούλους Δυτικής Ελλάδας» (ΦΕΚ 1018/Β/24-3-2017)
- Την υπ' αριθμ. 124608/1625/9-5-2017 απόφαση του Περιφερειάρχη Δυτικής Ελλάδας περί «Τροποποίησης της 6302/60/9-1-2017 (ΦΕΚ 211/Β/30-1-2017) απόφασης Περιφερειάρχη Δυτικής Ελλάδας «Μεταβίβαση αρμοδιοτήτων στους άμεσα εκλεγμένους Αντιπεριφερειάρχες της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας» (ΦΕΚ 1864/Β/26-5-2017).
- Την υπ' αριθμ. πρωτ: 151854/1310/20.05.2019 εισήγηση του Γραφείου Αντιπεριφερειάρχη Π.Ε. Ηλείας της Π.Δ.Ε.

ΟΜΟΦΩΝΑ ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ

Να μην ασκηθεί το ένδικο μέσο της αναίρεσης κατά της υπ' αριθ. Α36/2019 Απόφασης του Διοικητικού Εφετείου Πατρών ενώπιον του Συμβουλίου Επικρατείας.

Το παρόν πρακτικό αφού συντάχθηκε, διαβάστηκε και βεβαιώθηκε, υπογράφεται ως ακολούθως.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΜΠΡΑΜΟΣ

Ο ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΤΑ ΜΕΛΗ

Ακριβές απόσπασμα από τα πρακτικά συνεδριάσεων της Οικονομικής Επιτροπής της Π.Δ.Ε

Η Γραμματέας της Επιτροπής

Αρετή Χαραλαμποπούλου